

Beslutningsforslag nr. B 4

Folketinget 2014-15

Fremsat den 8. oktober 2014 af Alex Ahrendtsen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Morten Marinus (DF), Karin Nødgaard (DF) og Peter Skaarup (DF).

Forslag til folketingsbeslutning om en styrket indsats for bevaring af de danske runesten

Folketinget pålægger regeringen at styrke indsatsen for bevaring af de danske runesten. Dette skal ske ved at tilføre Kulturstyrelsen de fornødne ressourcer til 1) konservering af akut truede runesten, 2) iværksættelse af en undersøgelse af øvrige runestens tilstand og konservering efter behov samt 3) iværksættelse af en undersøgelse af særlige problematikker forbundet med konservering af runesten. Indsatsen finansieres over en 6-årig periode med 6,7 mio. kr. fra de midler, der er afsat til international kulturudveksling under finanslovens § 21. Kulturministeriet.

Bemærkninger til forslaget

De danske runesten er fredede fortidsminder. De er sat over betydningsfulde mænd og kvinder, og indskrifterne fortæller om deres bedrifter og familieforhold. Runestenene er de vigtigste skriftlige kilder, vi har fra vikingetiden og den tidlige middelalder. 66 af runestenene er placeret i landskabet eller ved kirkerne. Dertil kommer omkring 20 kvadersten med runer, indmuret i kirkernes ydermure, og 5 gravsten med runer, som ligeledes er placeret udendørs. Derudover er omkring 100 runesten igennem årene blevet flyttet indendørs til våbenhuse og til museumsudstillinger eller magasiner. Tusind års vind og vejr har slidt på overfladen af runestenene, og mange sten står i dag med delvis udslattede runer og ukomplette indskrifter.

I 1999 blev tilstanden af de runesten, som er placeret udendørs, undersøgt. Skov- og Naturstyrelsen havde på daværende tidspunkt ansvaret for runestenene og stod for undersøgelsen. Resultatet af undersøgelsen var, at man anbefalede, at 16 akut truede sten skulle overdækkes eller flyttes indendørs, og at yderligere 40 sten skulle konserveres. I 2000 blev én runesten flyttet til et våbenhus, og i 2011 blev de to Jellingesten overdækket af glasmontrer. Der er ikke sket yderligere bevaringsmæssige tiltag i de 15 år, der er gået siden undersøgelsen.

Kulturstyrelsen har ikke penge til at istandsætte runestene. De midler, der afsættes til fredede fortidsminder, bruges hovedsagelig på tilsyn og databaser samt sikring af nedstyrtningstruede ruiner og jættestuer. Der bruges således penge

på at føre tilsyn med runesten, men ikke til istandsættelse af dem – selv om stenene allerede for 15 år siden blev erklæret akut truede. Ydermere bliver tilsynet udført af arkæologer, der ikke nødvendigvis har forudsætninger for at se og forstå, hvornår nedbrydningen af en stenoverflade er kritisk for den enkelte runesten.

En styrket indsats på området er nødvendig. Først og fremmest skal man sikre de 16 akut truede runesten, der stadig står udendørs. Dernæst skal de 40 runesten med konserveringsbehov undersøges på ny, dels for at se, hvordan skaderne har udviklet sig siden 1999, dels for at kunne prioritere det konserverende arbejde fremover. Endelig bør de runesten, der ikke havde bevaringsmæssige problemer i 1999, undersøges af fagfolk (stenkonservatorer) inden for de nærmeste år. På længere sigt bør tilsynet med runestenene overgå til stenkonservatorer, eventuelt i samarbejde med de arkæologer, der i dag udfører arbejdet, og der skal være mulighed for at konservere runestenene, når behovet opstår.

Økonomiske konsekvenser

Beslutningsforslaget indebærer, at indsatsen finansieres over en 6-årig periode med 6,7 mio. kr. fra de midler, der er afsat til international kulturudveksling under finanslovens § 21. Kulturministeriet, til ansættelse af en stenkonservator på fuld tid, samt honorarer, materialer, kørsel m.v. Efter den 6-årige periode skal indsatsen evalueres, og der skal tages stilling til det fremtidige ressourcebehov på området.

Skriftlig fremsættelse

Alex Ahrendtsen (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om en styrket indsats for bevaring af de danske runesten.

(Beslutningsforslag nr. B 4)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.